

Ons kenmerk : 20210304 9/WVA
Behandeld door :
Doorkiesnummer : 0162-687260
Datum : 4 maart 2021

Onderwerp : zienswijze op uw waterbeheerprogramma (in wording)

Geacht College van Gedeputeerde Staten/ Geachte leden van Provinciale Staten,

Op dit moment wordt er door provincies en waterschappen hard gewerkt aan de nieuwe waterbeheerprogramma's voor de periode 2022 / 2027. Graag bieden wij u hierbij onze zienswijze aan op uw waterbeheerprogramma (in wording). In deze zienswijze staan een aantal punten waar de hengelsport veel waarde aan hecht. Wij verzoeken u deze punten te mee te nemen in de 'nieuwe' waterbeheerprogramma's

Wie zijn wij en wat doen wij

Sportvisserij Zuidwest Nederland is de belangenorganisatie voor de sportvisserij in de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland. Met 220 aangesloten hengelsportverenigingen en ruim 180.000 sportvissers zijn wij de grootste federatie aangesloten bij de landelijke koepel Sportvisserij Nederland.

Heel veel mensen vissen in Nederland en er zijn op dit moment ruim 700.000 geregistreerde sportvissers lid van een hengelsportvereniging daarnaast zijn er ook velen die met een lokale dagvergunning of meevistoestemming aan de waterkant recreëren. Het totaal aan sportvissers reikt hierdoor landelijk tot ruim boven de 1 miljoen! Het is één van de meest beoefende buitenactiviteiten en een van de weinige activiteiten die doorgang kon hebben ten tijde van de corona crisis. Op voetbal na is Sportvisserij Nederland met de daaraan verbonden federaties zoals Sportvisserij Zuidwest Nederland – tevens lid van NOC*NSF – de grootste sportbond van Nederland. We hebben dan ook een grote organisatie met veel kennis en expertise over water en vis. Binnen heel veel gemeenten is de hengelsportvereniging een van de, zo niet, de grootste sportvereniging.

Vanuit de hengelsport worden tal van educatieve en maatschappelijke activiteiten geïnitieerd waaronder; vislessen voor de jeugd en vissen met ouderen, wat samen met het Instituut voor Natuureducatie (IVN) wordt gedaan. Sportvisserij wordt maatschappelijk breed gedragen in alle lagen en diversiteit van de samenleving, ook in uw regio.

Sportvisserij huurt op tienduizenden hectares water het visrecht. Daarmee zijn we één van de belangrijkste betalende groep recreatieve gebruikers van het water van gemeenten, waterschappen en provincies. Als visrechthebbenden zetten wij ons onder meer in voor een goed beheer van water en visstand. Zo spelen de federatie en de verenigingen een belangrijke rol in diverse Visstand Beheer Commissies (hierna "VBC's"). Dit is hét overlegplatform tussen de sport- en beroepsvisserij, waterschappen en in het geval van grote rijkswateren ook het Rijk. In veel gevallen

nemen ook andere partijen als natuurorganisaties of terreinbeheerders deel aan de VBC's.

Waterbeheersprogramma's zijn voor de sportvisserij van grote betekenis omdat hierin maatregelen worden voorgesteld en afspraken worden gemaakt die van invloed zijn op de visstand en de sportvisserij.

Terugkijkend op de eerste twee planperiodes en de huidige toestand van het water in ogenschouw nemend hebben wij vanuit ons belang een aantal punten gedefinieerd:

Een veilige plek aan het water voor de sportvisser

In Nederland vissen ruim één miljoen mensen die allemaal een veilige plek aan het water zoeken. Voor hen is het belangrijk dat het water bereikbaar en bevisbaar is. Denk hierbij aan bereikbare en begaanbare waterkanten, oevers, visplekken, vissteigers (ook voor mindervaliden), voorkomen van dichtgroei door waterplanten en voldoende trailerhellingen. Met name in 2020 door de COVID-19 zien we een explosieve toename van toerisme en recreatie in eigen land. Ook het aantal sportvissers is hierdoor flink toegenomen.

Jeugd, ouderen en minder validen vormen een groot deel van deze groep mensen waarvoor extra aandacht noodzakelijk is. Drie doelgroepen, die met een beperkte actieradius met name gebruik maken van de wateren in de bebouwde omgeving. Wateren, die veelal vallen onder de overige wateren. Overheden zouden voor deze groepen moeten opkomen door voor de overige wateren het recreatief medegebruik hoog in het vaandel te houden. Daarmee hoeft u uiteraard niet de ecologie en natuur uit het oog te verliezen, maar geeft u invulling aan de hedendaagse recreatieve functie die water in Nederland heeft.

Als waterschap of provincie kunt u een bijdrage leveren door te zorgen voor bereikbare oevers en ontsluiting tot aan de waterkant. We proberen in iedere woonwijk een VISparel te creëren. Een water waar de jeugd, ouderen en mindervaliden veilig kunnen recreëren met de hengel. U kunt daarbij helpen door in het waterprogramma kleinschalig eigen beheer door de sportvisserij op te nemen en oevers bereikbaar te houden. We helpen en denken graag mee!

Vissterfte voorkomen:

Uit diverse onderzoeken blijkt dat maaibeheer een grote impact heeft op de visstand. Directe impact doordat vis en andere organismen met het maaisel uit het water worden geschept of sterfte als gevolg van zuurstofloosheid na het maaien of vanwege beschadiging door contact met maaiapparatuur. Indirecte impact ontstaat bijvoorbeeld door het verdwijnen van structuur en daarmee van schuilplaatsen, waardoor met name jonge aanwas in de loop van de winter sterft.

Uit onderzoek en uit incidenten van grootschalige vissterfte kwam naar voren dat de maaiwerkzaamheden niet altijd even zorgvuldig worden uitgevoerd. Er blijkt vaak zo snel mogelijk te worden gewerkt waarbij weinig of geen rekening wordt gehouden met de flora en fauna (maairichting, ontbreken van zuurstofpeilmonitoring). Daarnaast wordt er niet altijd

afwisselend gemaaid en soms blijkt 100% van de vegetatie te worden verwijderd, terwijl de afspraak is dat 25% gespaard zou moeten blijven in water. Het volledig verwijderen van de vegetatie is zeer nadelig voor de aanwezige visstand.

Qua inrichting zijn veel stedelijke wateren, kanalen en weteringen structuurarm. Wij pleiten voor het aanbrengen van structuren in het water, bijvoorbeeld in de vorm van vissenbossen. Dit is tevens een mooie vorm van hergebruik en opslag van CO₂. En diepere zones waar de vis in tijden van droogte kan overleven.

Met de klimaatveranderingen zien we in de warme maanden extremen, van langdurige droogte perioden tot hevige regenval met overstorten van riolen tot gevolg. Hierdoor komen er in korte tijd grote hoeveelheden verontreinigd water in het systeem wat direct zuurstofloosheid veroorzaakt met sterfte van veel vis tot gevolg. Hier vragen wij ook uw aandacht voor om de, vaak nog verouderde, riool systemen aan te passen zodat vissterfte en de negatieve ecologische impact op systeem voorkomen wordt.

Natuurvriendelijke oevers ook vriendelijk voor vissen maken

In de praktijk blijkt dat veel natuurvriendelijke oevers door gebrek aan onderhoud hun oorspronkelijke waarde voor vis door verlanding verliezen. Daarnaast verliest het niet alleen de ecologische waarde voor vis, maar ook de waarde die het heeft voor de water zuiverende waterplanten en de diversiteit van flora. Wij adviseren dan ook om onderhoud van bestaande natuurvriendelijke oevers een hogere prioriteit te geven dan de aanleg van nog meer nieuwe natuurvriendelijke oevers. Met onderhoud van bestaande oevers bereikt men vaak een netto hoger effect voor vis dan het aanleggen van nog meer natuurvriendelijke oevers. Verder zien wij op veel wateren dat met de aanleg van de natuurvriendelijke oevers de waterkant niet meer bereikbaar is (bijvoorbeeld door gebruik van allerlei soorten vooroevers of obstakels, zoals balken) en dat die delen voor de sportvisserij verloren gaan. Graag denken en praten wij mee en zouden wij betrokken worden bij planning en uitvoering.

Voldoende voedsel voor vis

In plaats van nutriëntenbestrijding hoog te prioriteren, pleiten wij voor meer regionale studies naar de voedselpiramide van algen, waterinsecten en vis. Dit kan uiteindelijk leiden tot maatregelen voor nutriëntenvermindering, maar onze verwachting is dat dit vaker zal leiden tot maatregelen gericht op herstel van de zwakke schakels in de voedselpiramide. Bijvoorbeeld het herstel van macrofauna door strenger beleid op verontreinigende stoffen. Wij zouden deze andere aanpak graag terugzien in de nota.

Veilig en gezond water:

Er is een veelheid aan chemische stoffen in opkomst in het water. Stoffen waarvan de effecten vaak niet goed bekend zijn. In uw waterprogramma graag aandacht daarvoor. Meer inzicht is nodig via bijvoorbeeld regionale

bio-essays. Lozingsvergunningen moeten streng beoordeeld worden en het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk teruggedrongen. Verder dringen we bij u aan om bij renovatie of nieuwbouw van gemalen gebruik te maken van visvriendelijke apparaten, conform NEN 8775.

Vismigratie

Een onderwerp wat ook internationaal hoog op het programma staat en waar wij een belangrijke schakel in zijn. Voorzichtig maken we al stappen met bijvoorbeeld het kierbesluit van de haringvlietsluizen. Maar we kunnen en moeten nog zorgvuldiger zijn met het openstellen van vismigratie routes. Met de klimaatveranderingen is het vasthouden van water net zo belangrijk en in gebieden wellicht belangrijker geworden dan het water afvoeren. Wij vragen hierbij wel uw nadrukkelijke aandacht om de fauna hierin te ontzien en voorzieningen te treffen waardoor bijvoorbeeld de vis bij afdamming van water niet wordt dwars geboomd.

Een gezond leefmilieu met voldoende paai-, opgroei-, voedsel- en overwinteringsgebieden is van levensbelang voor vissen en daarmee de gehele keten. Minstens zo belangrijk is dat vissen zich zoveel mogelijk ongehinderd heen en weer kunnen bewegen tussen deze gebieden. Het is van belang om vismigratie routes zoveel mogelijk vrij te houden van obstakels (dammen, stuwen en waterkrachtcentrales) of om deze vispasseerbaar te maken.

Bovenstaande punten worden in de bijgevoegde KRW brochure verder toegelicht. We stellen het bijzonder op prijs als het welzijn van vissen en de belangen van de ruim 1 miljoen sportvissers in Nederland worden meegenomen in uw nota.

We geven u met alle plezier een verdere toelichting op onze standpunten en bieden hierbij onze expertise en kennis aan om mee te participeren in de totstandkoming van de uiteindelijke nota.

Met vriendelijke groet,

directeur van Sportvisserij Zuidwest Nederland

A man in a blue shirt and shorts is fishing in a river. He is standing in a grassy area with reeds. The river is calm and reflects the sky. In the background, there are trees and a house. The text is overlaid on the top half of the image.

Europese Kaderrichtlijn Water:
**RUIMTE VOOR
SPORTVISSEN,
VISVRIENDELIJK BEHEER,
GEZOND WATER**

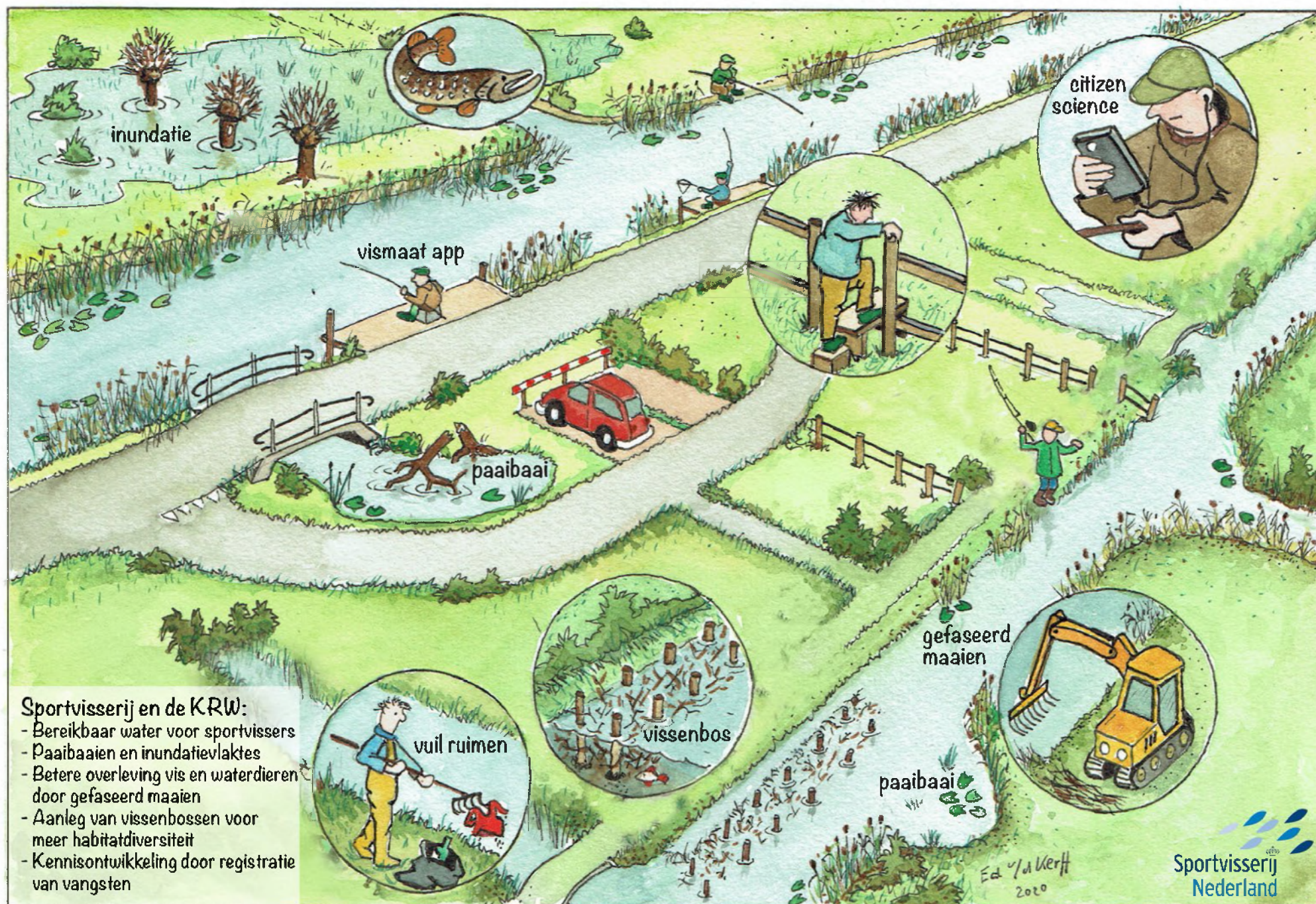
In 2021 worden de plannen en maatregelen voor de KRW-planperiode 2022-2027 vastgesteld. Sportvisserij Nederland pleit voor een bredere blik op een goede waterkwaliteit en meer ecologische intelligentie bij inrichting en beheer van ons waterrijke land. Deze folder schetst onze ideeën en concrete maatregelen die mens en natuur ten goede komen.

De 1,1 miljoen Nederlandse sportvissers kennen als geen ander de ecologische diversiteit van ons waterrijke land. Ze zitten aan de stadsgracht, struinen langs poldersloten, of brengen een dag door in een bootje op een plas of rivier. Vissen is veel meer dan alleen vis vangen: beleving, waardering en zorg om de natuur gaan bij deze groep hand in hand. De doelstelling van de KRW – een goede ecologische waterkwaliteit – sluit dan ook naadloos aan bij het belang van sportvissers.

Nederland kent een grote diversiteit aan biotopen en landschappen, allemaal met een andere historie van natuurlijke ontwikkeling, menselijk ingrijpen en sturing. Oorspronkelijke, volledig natuurlijke watersystemen zijn zelden intact – dat is een gegeven. Vandaag de dag moeten we in overleg doelen en belangen op elkaar afstemmen: drinkwatervoorziening, landbouw, scheepvaart, recreatie en veiligheid. Het terugbrengen van grootschalige nutriëntenkringlopen, peildynamiek, bodemreliëf en natuurlijke overgangen is daardoor nauwelijks mogelijk. Het is daarom belangrijk realistische doelen te kiezen.

Sportvissers zien het belang van een gezonde waternatuur met een goede waterkwaliteit en een rijke, diverse visstand.

(tekst gaat verder op pagina 3)

Sportvisserij en de KRW:

- Bereikbaar water voor sportvissers
- Paaibaaien en inundatievlaktes
- Betere overleving vis en waterdieren door gefaseerd maaien
- Aanleg van vissenbossen voor meer habitatdiversiteit
- Kennisontwikkeling door registratie van vangsten

1 Bereikbaar en beleefbaar water

Draagvlak voor investeringen in het watermilieu ontstaat als mensen het resultaat van dichtbij kunnen ervaren via infrastructuur, zoals schouwpaden, hek-overstapjes, parkeerplaatsen en steigers. Zorg dus voor toegang tot het water en plan KRW-maatregelen zo dat recreatie mogelijk blijft. Op die manier vergroten de KRW-maatregelen ook de duurzame benutting van ecosysteemdiensten, die bijdragen aan gezondheid en welzijn (ontspanning, natuurbeleving), of de economische waarde van de buitenrecreatie (bestedingen sportvissers). Toegankelijk-

heid heeft meer pluspunten: de sportvisserij telt veel betrokken vrijwilligers die zich inzetten voor de aanleg van vissenbossen, vuilruimacties, reddingsacties van vis in nood. Via Citizen Science (zoals vangstregistratie) kan deze groep verder een belangrijke rol spelen in de kennisontwikkeling rond ecologie en vis.

Concrete invulling:

- **betrek bij iedere inrichtingsmaatregel lokale hengelsportorganisaties**
- **creëer in iedere woonkern een ge-optimaliseerde visvijver, de VISparel.**

2 Visvriendelijke inrichting en beheer

Doordacht onderhoud van watergangen kan op korte termijn bijdragen aan grotere ecologische diversiteit en robuustere vispopulaties, doordat vis makkelijker zijn levenscyclus kan voltooien. Vaak betekent dat simpelweg minder doen. Door in het najaar een deel van de waterplanten en takken niet te verwijderen, ontstaan er winterschuilplaatsen voor jonge vis. Verder heeft structurele variatie een positief ecologisch effect, zoals het aanleggen van vissenbossen door hengelsportverenigingen en waterschappen laat zien. Vissenbossen zijn een

win-win-maatregel: de sportvisser vangt meer vis, de biodiversiteit neemt toe en de beleving van de stadse leefomgeving gaat vooruit.

Concrete invulling:

- **handhaaf 25 procent van de vegetatie in het maaibestek**
- **breng hout in het water (vissenbossen)**

(vervolg pagina 2)

Er wordt uitgekeken naar het terugbrengen van brak water in het Haringvliet of trekvis met de vismigratierivier. Tegelijkertijd worden in andere wateren vissen uitgezet, steigers aangelegd, waterplanten gemaaid of vissenbossen aangelegd. Verbetering van natuurwaarden is wat de sportvisserij betreft altijd maatwerk: je kijkt in samenhang naar de historie, ecologie én het gebruik, inclusief recreatie en sportvisserij.

De laatste jaren is een goede waterkwaliteit geleidelijk synoniem geworden met de afwezigheid van nutriënten: voedselarm, plantenrijk water met een lage visstand. Er lijkt soms maar één streefdoel te bestaan: verbanning van fosfaat. Terwijl nutriënten de onmisbare schakel vormen in het voedselweb van algen, waterinsecten en vissen. Ecologisch gezond water bevat altijd voedingsstoffen, de gehalten kunnen per biotoop verschillen. Die variatie levert diversiteit in soorten en dichtheden, van brasem tot ruisvoorn, van karper tot snoek.

Het is kortom niet realistisch om alle wateren in hetzelfde stramen te dwingen. Wij streven juist naar meer maatwerk en diversiteit in KRW-doelen, in overleg met gebruikers. De KRW-sytematiek biedt hier ruimte voor, want lidstaten selecteren zelf geschikte maatregelen en maatlaten.

Te veel focus op één kenmerk of streefdoel ontnemt bovendien het zicht op een integrale afweging van verschillende ecologische- en gebruikswaarden. Voor de komende jaren zien wij vier prioriteiten (de blauwe tekstkaders) met voorbeelden van concrete, pragmatische maatregelen, die zowel natuurlijke processen stimuleren, als de publieksbeleving ten goede komen.

3 Voldoende voedsel voor vis

Het heersende beeld van zoetwaterecologie en goede waterkwaliteit is tamelijk eenzijdig, met een uniform streven naar minder nutriënten. Sommige wateren, zoals het IJssel en Markermeer, kennen inmiddels een tekort aan nutriënten, inclusief dalende visstand en vogelaantallen. Wij pleiten daarom voor meer onderzoek naar de ecologische gesteldheid in een gebied, waarbij de hele voedselpiramide van nutriënten, algen, planten,

waterinsecten en vis in samenhang wordt bekeken, voordat maatregelen worden genomen.

Concrete invulling:

- **verricht meer regionale studies naar functioneren van het aquatisch voedselweb**

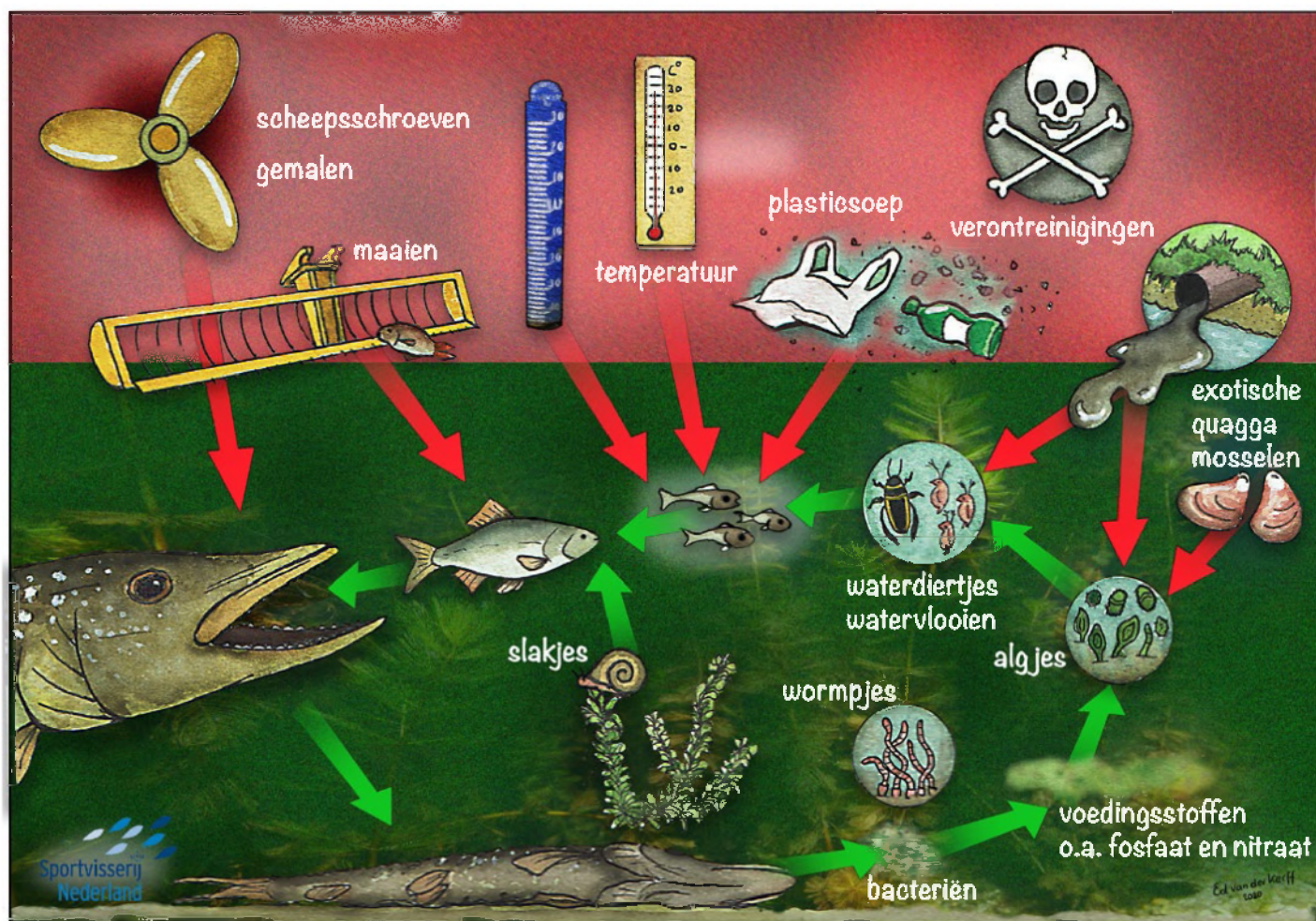
4 Veilig en gezond water

S tikstof en fosfaat zijn de afgelopen decennia in veel wateren teruggedrongen, maar tegelijkertijd zijn andere vormen van verontreinigingen in opkomst: medicijnresten, bestrijdingsmiddelen, fluorkoolwaterstoffen (PFAS) en (micro) plastic afval. Verder vormt thermische verontreiniging door koelwater vooral in zomermaanden met lage rivierstanden reden voor zorgen. Tot slot zijn er nog talloze andere zaken die vis vooral tijdens migratie in

de weg zitten, zoals sterfte door gemalen, turbines in waterkrachtcentrales en scheepsschroeven.

Concrete invulling:

- **handhaaf NEN-norm 8775 bij bouw gemalen en waterkrachtcentrales**
- **verricht onderzoek naar plastic afval in water en stel een verbod in op wegwerpplastic**
- **streef naar verdere aanscherping van verguningsvoorwaarden voor lozingen**

Colofon: Een uitgave van Sportvisserij Nederland, juni 2020 / e-mail: info@sportvisserij nederland.nl / telefoon: 030-6058400 / website: www.sportvisserij nederland.nl